

**RADA
EURÓPSKEJ ÚNIE**

**V Bruseli 20. marca 2012 (21.03)
(OR. en)**

**6129/1/12
REV 1**

**COHOM 57
PESC 326**

POZNÁMKA K BODU I/A

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	PBV/Coreper/Rada
Č. predch. dok.:	8590/08 PESC 450 COHOM 41
Predmet:	Usmernenia politiky EÚ vo vzťahu k tretím krajinám týkajúce sa mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania – aktualizácia usmernení

1. Pracovná skupina pre ľudské práva na základe preskúmania usmernení o mučení a inom krutom, neľudskom alebo ponižujúcom zaobchádzaní alebo trestaní potvrdila svoj súhlas s aktualizovanou verziou usmernení EÚ o mučení uvedenou v prílohe k tejto poznámke.
2. PBV sa vyzýva, aby schválil aktualizovanú verziu usmernení o mučení a inom krutom, neľudskom alebo ponižujúcom zaobchádzaní na účely ich schválenia Radou prostredníctvom Coreperu.

**USMERNENIA POLITIKY EÚ VO VZŤAHU K TRETÍM KRAJINÁM TÝKAJÚCE SA
MUČENIA A INÉHO KRUTÉHO, NEĽUDSKÉHO ALEBO PONIŽUJÚCEHO
ZAOBCHÁDZANIA ALEBO TRESTANIA
(aktualizácia usmernení)**

ÚČEL

Účelom týchto usmernení je poskytnúť EÚ operatívny nástroj pri kontaktoch s tretími krajinami na všetkých úrovniach i na viacstranných fórach zaoberajúcich sa ľudskými právami s cieľom podporiť a posilniť súčasné úsilie zamerané na prevenciu a odstránenie mučenia a iného zlého zaobchádzania na celom svete. Pojem „mučenie“ sa v týchto usmerneniach používa v súlade s definíciou uvedenou v článku 1 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CIDT). Na účely týchto usmernení iné zlé zaobchádzanie znamená všetky formy krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesných trestov, ktoré zbavujú jednotlivca telesnej a duševnej nedotknuteľnosti. Prvoradým cieľom usmernení je venovať pozornosť špecifickým otázkam mučenia a iného zlého zaobchádzania, dokument však prispeje aj k všeobecnému posilneniu politiky EÚ v oblasti ľudských práv a k vykonávaniu ďalších usmernení EÚ v oblasti ľudských práv a usmernení Európskej únie o podpore dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva.

ÚVOD

Európska únia je založená na zásadách slobody, demokracie, dodržiavania ľudských práv a základných slobôd a zásadách právneho štátu. Tieto zásady sú spoločné všetkým členským štátom. Dodržiavanie ľudských práv je jedným z kľúčových cieľov spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) EÚ.

Mučenie a iné zlé zaobchádzanie patria k najohavnejším porušeniam ľudských práv, nedotknuteľnosti osoby a ľudskej dôstojnosti. Podľa Všeobecnej deklarácie ľudských práv nikto nesmie byť mučený alebo podrobený krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu. Medzinárodné právo nepripúšťa žiadne výnimky. Všetky krajiny sú povinné dodržiavať bezpodmienečný zákaz všetkých foriem mučenia a iného zlého zaobchádzania za každých okolností. Napriek úsiliu medzinárodného spoločenstva stále dochádza k mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu vo všetkých častiach sveta. V mnohých krajinách naďalej prevláda beztrestnosť pre páchatel'ov mučenia a iného zlého zaobchádzania.

Úsilie o predchádzanie všetkým formám mučenia a iného zlého zaobchádzania a ich odstránenie v rámci EÚ i v celosvetovom meradle je politickým postojom, ktorý dôsledne zastávajú všetky členské štáty EÚ. Presadzovanie a ochrana tohto práva je prioritou politiky EÚ v oblasti ľudských práv.

Európska únia sa v rámci svojho úsilia o predchádzanie mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu a jeho odstránenie a rehabilitáciu obetí mučenia riadi príslušnými medzinárodnými a regionálnymi štandardami a normami, ktoré sa týkajú ľudských práv, výkonu spravodlivosti a vedenia ozbrojených konfliktov vrátane, okrem iného, noriem a štandardov obsiahnutých v prílohe.

OPERATÍVNE USMERNENIA

Cieľom praktickej časti týchto usmernení je určiť spôsoby a prostriedky, ktoré by účinne pomáhali pri predchádzaní mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu v rámci SZBP.

EÚ aktívne podporuje úsilie príslušných aktérov (okrem iného Výboru OSN proti mučeniu, Podvýboru OSN na zabránenie mučenia, Výboru OSN pre ľudské práva, Výboru OSN pre nútené zmiznutia, Výboru Rady Európy na zabránenie mučenia, ako aj osobitných mechanizmov OSN a ďalších relevantných aktérov). EÚ aktívne prispeje k posilňovaniu a účinnému uplatňovaniu existujúcich medzinárodných a regionálnych záruk proti mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu.

Stratégie pre jednotlivé krajiny

Mučenie a iné zlé zaobchádzanie by sa malo zohľadniť a riešiť v stratégiách EÚ pre jednotlivé krajiny pre oblasť ľudských práv. Vždy, keď sa mučenie a iné zlé zaobchádzanie považuje za prioritu, znamená to, že sa okrem iného vykoná hĺbková analýza stavu v danej krajine v súvislosti s mučením a iným zlým zaobchádzaním a identifikujú sa možné preventívne opatrenia a mechanizmy, ako aj potrebné kroky proti beztretnosti páchatel'ov mučenia a iného zlého zaobchádzania. V tejto súvislosti sa podobne ako v záveroch Rady z roku 2008 (dokument 8407/1/08) zdôrazňuje význam vykonávacích opatrení, ako aj opatrení na zvýšenie informovanosti a spolupráce medzi orgánmi verejnej správy a občianskou spoločnosťou. V prípade krajín, pri ktorých sa mučenie a iné zlé zaobchádzanie nepovažuje za prioritu, sa táto otázka rieši, ak sa v krajine vyskytnú relevantné prípady.

Monitorovanie a podávanie správ

Vedúci misií EÚ sa vo svojich správach budú venovať mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu vždy, keď sa v krajine vyskytnú relevantné prípady. Vedúci misií EÚ v krajinách, v ktorých sa mučenie a iné zlé zaobchádzanie považuje podľa stratégie pre danú krajinu v oblasti ľudských práv za prioritu, do správy zahrnú analýzu výskytov mučenia a zlého zaobchádzania a opatrení prijatých na boj proti nim a pravidelne zhodnotia účinok a dôsledky opatrení EÚ.

Činnosť EÚ vo vzťahu k tretím krajinám

Cieľom Európskej únie je pôsobiť na tretie krajiny tak, aby prijali účinné opatrenia proti mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu a zabezpečili presadzovanie absolútneho a bezpodmienečného zákazu mučenia a zlého zaobchádzania. Európska únia v rámci kontaktov s tretími krajinami vyjadrí, že je naliehavo potrebné, aby všetky krajiny dodržiavali príslušné medzinárodné pravidlá a normy a postupovali v súlade s nimi, a náležite zdôrazní skutočnosť, že medzinárodné právo zakazuje mučenie a iné zlé zaobchádzanie za každých okolností. EÚ svoje ciele zverejní ako nedeliteľnú súčasť svojej politiky v oblasti ľudských práv a zdôrazní význam, ktorý pripisuje predchádzaniu mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu s ohľadom na jeho odstránenie v celosvetovom meradle.

EÚ uplatňuje komplexný a iniciatívny prístup, ktorý zahŕňa všetky podstatné prvky potrebné na odstránenie mučenia: prevenciu, ochranu a rehabilitáciu zameranú na obeť mučenia a zlého zaobchádzania.

V boji proti terorizmu sú členské štáty EÚ odhodlané v plnej miere dodržiavať medzinárodné záväzky zákazu mučenia a iného zlého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania.

A) V záujme dosiahnutia uvedených cieľov podnikne EÚ okrem iného nasledujúce opatrenia:

Politický dialóg

Téma ľudských práv ako súčasť politického dialógu EÚ s tretími krajinami a regionálnymi organizáciami zahŕňa aj otázku mučenia a iného zlého zaobchádzania. EÚ zaradí zákaz mučenia a iných foriem zlého zaobchádzania do dialógov s tretími krajinami o boji proti terorizmu. Malo by sa zabezpečiť budovanie kapacít v oblasti ľudských práv a právneho štátu vrátane zákazu mučenia a iných foriem zlého zaobchádzania, ako aj nabádanie tretích krajín na zaradenie ľudských práv do svojho úsilia v boji proti terorizmu.

Demarše

EÚ zašle demarše a vydá verejné vyhlásenia, ktorými bude naliehať na príslušné tretie krajiny, aby prijali účinné opatrenia proti mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu vrátane preventívnych opatrení. V prípade potreby bude EÚ vyžadovať informácie týkajúce sa obvinení z mučenia a iného zlého zaobchádzania. Súčasne bude EÚ reagovať na pozitívny vývoj dosiahnutý v tejto oblasti.

V individuálnych dobre zdokumentovaných prípadoch mučenia a iného zlého zaobchádzania bude EÚ naliehať na orgány danej krajiny (formou dôverného alebo verejného demaršu), aby zabezpečili bezpečnosť obeť a iných dotknutých osôb, zabránili zneužitiu, poskytl informácie, uplatnili príslušné záruky a zabezpečili urýchlené, efektívne, nezávislé a nestranné vyšetrenie s cieľom súdneho stíhania páchatel'ov a úplnej a účinnej nápravy. Kroky, ktoré sa podniknú v individuálnych prípadoch, budú určované podľa konkrétnych prípadov a môžu sa stať súčasťou všeobecného demaršu.

Dvojstranná a viacstranná spolupráca

Predchádzanie mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu a boj proti nim sa budú považovať za prioritu každej dvojstrannej a viacstrannej spolupráce, realizovanej okrem iného v súčinnosti s občianskou spoločnosťou a zameranej na presadzovanie ľudských práv vrátane právnej oblasti, oblasti zdravotníctva a v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Zvláštna pozornosť by sa mala venovať takejto spolupráci v rámci Európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR) a v rámci programov spolupráce a dvojstranných a regionálnych programov na podporu právneho štátu a reformy v sektore bezpečnosti.

Vo veľmi závažných prípadoch je možné zvážiť odvolanie sa na doložky o ľudských právach v dohodách o pridružení, partnerstve a spolupráci. V relevantných prípadoch možno zvážiť zrušenie výhod vyplývajúcich z GSP+.

Monitorovanie súdnych konaní

Vedúci misií sa budú usilovať vyslať zástupcov veľvyslanectva ako pozorovateľov súdnych konaní v prípade dôvodného podozrenia, že obžalovaní boli vystavení mučeniu alebo zlému zaobchádzaniu.

B) EÚ bude v rámci svojej činnosti proti mučeniu naliehať na tretie krajiny, aby prijali okrem iného tieto opatrenia:

Predchádzanie mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu a ich zákaz a odsúdenie

- zabezpečiť, aby akékoľvek mučenie vrátane pokusu, spolupáchateľstva a účasti bolo podľa vnútroštátneho trestného práva trestné a primerane sa trestalo,
- na najvyššej úrovni odsúdiť všetky formy mučenia a iného zlého zaobchádzania,
- zrušiť alebo zmeniť a doplniť všetky zákony, ktorých účelom alebo dôsledkom je to, že povoľujú alebo pripúšťajú akúkoľvek formu mučenia alebo iného zlého zaobchádzania,

- prijať účinné legislatívne, správne, súdne a iné opatrenia s cieľom zabrániť: výskytu prípadov mučenia a iného zlého zaobchádzania na celom území patriacom do právomoci daného štátu, zakázať výrobu, obchod, vývoz, dovoz a používanie vybavenia, ktoré nemá iné praktické použitie ako na mučenie a iné zlé zaobchádzanie, a predchádzať im, zaviesť na účely predchádzania zneužitiu prísne kontroly výroby, obchodu, vývozu, dovozu a používania vybavenia, ktoré možno použiť na účely mučenia alebo iného zlého zaobchádzania podľa nariadenia (ES) č. 1236/2005 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie,

Dodržiavanie a vykonávanie medzinárodných noriem a postupov

- pristúpiť k Dohovoru OSN proti mučeniu a opčnému protokolu k nemu, Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach a príslušným regionálnym nástrojom, ako napríklad usmerneniam z ostrova Robbeneiland na zabránenie mučeniu a jeho zákaz v Afrike, Medziamerickému dohovoru o prevencii a trestaní mučenia a Európskemu dohovoru na zabránenie mučenia; zvážiť pristúpenie k Dohovoru o nútenom zmiznutí,
- stiahnutie výhrad nezlučiteľných s účelom a cieľom Dohovoru OSN proti mučeniu, Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, Dohovoru o nútených zmiznutiach a iných relevantných zmlúv,
- zváženie stiahnutia iných výhrad k Dohovoru OSN proti mučeniu, Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach, Dohovoru o nútených zmiznutiach a iným relevantným zmluvám,
- zvážiť umožnenie individuálnych a medzištátnych sťažností podľa Dohovoru OSN proti mučeniu, Medzinárodného dohovoru v OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, Dohovoru o nútených zmiznutiach a Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach,
- pristúpiť k štatútu Medzinárodného trestného súdu,
- vyhovieť požiadavkám na zavedenie dočasných ochranných opatrení a rozsudkom, rozhodnutiam a odporúčaniam medzinárodných a regionálnych orgánov pôsobiacich v oblasti ľudských práv vrátane OSN,
- spolupracovať s osobitným spravodajcom OSN pre mučenie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie a pri všetkých ostatných relevantných osobitných postupoch,
- spolupracovať s Výborom proti mučeniu, Podvýborom na zabránenie mučeniu a s inými orgánmi OSN vrátane vykonávania záverov o orgánoch zriadených dohodami a nadviazania

na ne a súhlasu s uverejnením správ Podvýboru na zabránenie mučeniu o návšteve.

- zabezpečiť, aby vnútroštátne právo absolútne zakazovalo násilný presun akejkoľvek osoby do akejkoľvek krajiny, o ktorej sa možno opodstatnene domnievať, že by v nej táto osoba bola mučená alebo sa s ňou inak zle zaobchádzalo (vrátane krajiny pôvodu), alebo v ktorej hrozí, že táto osoba bude odovzdaná do takej krajiny, ako aj prístup k účinnému, nezávislému a nestrannému preskúmaniu pred akýmkoľvek takýmto rozhodnutím,
- v krajinách, v ktorých sa i naďalej uplatňuje trest smrti, zabezpečiť – popri obmedzeniach uvedených v článku 6 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach – také podmienky, aby vykonanie trestu smrti a čakanie na popravu spôsobili čo najmenšie telesné a duševné utrpenie,
- spolupracovať s príslušnými mechanizmami Rady Európy, najmä prostredníctvom výkonu rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a odporúčaní Európskeho výboru na zabránenie mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu a súhlasom s uverejnením správ výboru o návštevách v krajine,
- spolupracovať s príslušnými regionálnymi organizáciami a mechanizmami v oblasti ľudských práv.

Prijatie a uplatňovanie záruk a postupov vo vzťahu k miestam zadržania

- prijať a uplatňovať právne a procesné záruky proti mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu a zabezpečiť, aby sa osoby pozbavené osobnej slobody bezodkladne dostali pred justičný orgán a aby mali bezodkladne, a neskôr pravidelne, prístup k nezávislým právnikom a právo na dôvernú komunikáciu s nimi, ako aj prístup k zdravotnej starostlivosti; zabezpečiť, aby mohli osoby pozbavené osobnej slobody bezodkladne informovať svojich príbuzných a iné príslušné tretie strany o pozbavení osobnej slobody a mieste zadržiavania, ako aj o všetkých následných presunoch,
- zaviesť nezávislé mechanizmy na vyšetrenie sťažností voči príslušníkom polície alebo väzenskej stráže obvinených zo zlého zaobchádzania so zadržívanými osobami,
- zrušiť utajované miesta zadržiavania a zabezpečiť, aby boli všetky osoby pozbavené osobnej slobody zadržiavané na oficiálne uznaných miestach zadržiavania a aby bolo známe miesto ich pobytu, predovšetkým ich rodinným príslušníkom a právnym poradcom,

- zabezpečiť súlad postupov pre zadržiavanie a výsluch s príslušnými medzinárodnými a regionálnymi normami,
- zlepšiť podmienky na miestach, kde sú zadržiavané osoby pozbavené osobnej slobody tak, aby boli v súlade s medzinárodnými a regionálnymi normami,
- zabezpečiť, aby osoby odsúdené za mučenie alebo iné kruté, neľudské a ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie neboli následne činné v oblasti zadržiavania, výsluchu alebo iného zaobchádzania so zatknutými osobami, osobami vo väzbe alebo výkone trestu odňatia slobody alebo osobami, ktoré boli iným spôsobom pozbavené osobnej slobody, a aby osoby obvinené z mučenia alebo iného krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania neboli do rozhodnutia v danej veci činné v oblasti zadržiavania, výsluchu alebo iného zaobchádzania s osobami pozbavenými osobnej slobody,; takéto opatrenia by sa mali prijať súdnym príkazom v súdnom konaní alebo rozhodnutím správneho orgánu o dočasnom pozastavení výkonu povolania,

Zabezpečenie rehabilitácie a nápravy v prospech obetí

- zabezpečiť, aby sa vo vzťahu k obetiam mučenia prijali nápravné opatrenia a aby obeť mali právo na spravodlivé a primerané odškodnenie, a to vrátane úplnej rehabilitácie,
- zabezpečiť komplexnú rehabilitáciu vrátane zdravotných, psychologických, sociálnych a iných opatrení dostupných pre obeť mučenia a ich rodinných príslušníkov,

Stanovenie vnútroštátnych právnych záruk

- za každých okolností zabezpečiť, aby sa žiadna výpoveď alebo priznanie, alebo iný dôkaz získaný mučením nemohol použiť v konaní s výnimkou jeho použitia v konaní proti osobe obvinenej z mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania ako dôkazu, že sa takáto výpoveď alebo priznanie, alebo iný dôkaz takto vykonal alebo získal,
- zabezpečiť, aby sa žiadna výpoveď alebo priznanie, alebo iný dôkaz nepokladali za dostatočné, pokiaľ nie sú inak dostatočne podopreté,
- zrušiť všetky formy telesných trestov,

- zabezpečiť, aby žiadne výnimočné okolnosti akéhokoľvek druhu, vrátane vojnového stavu alebo hrozby vojny, vnútornej politickej nestability alebo iného núdzového stavu, nemohli byť použité ako odôvodnenie mučenia alebo zlého zaobchádzania,
- zabezpečiť, aby žiadny príkaz nadriadeného príslušníka alebo orgánu verejnej moci nemohol byť považovaný za odôvodnenie mučenia alebo iného zlého zaobchádzania,
- zabezpečiť, aby príslušníci orgánov presadzovania práva, vojenský, zdravotnícky alebo iný príslušný personál nebol potrestaný za nesplnenie príkazu vykonať činy, ktoré naplňajú skutkovú podstatu trestného činu mučenia alebo iného zlého zaobchádzania,

Boj proti beztrestnosti

- súdne stíhať každú osobu podliehajúcu právomoci daného štátu zodpovednú za mučenie bez ohľadu na to, kde bolo spáchané, v súlade s medzinárodnými normami pre spravodlivé súdne konanie, ktoré vylučujú uloženie trestu smrti, pokiaľ daná osoba nie je vydaná na trestné stíhanie do iného štátu, v ktorom sú tieto záruky splnené,
- viesť včasné, nestranné a účinné vyšetrovanie všetkých obvinení z mučenia, aby sa mučenie podľa možnosti zdokumentovalo v súlade s Istanbulským protokolom k rezolúcii Komisie OSN pre ľudské práva 2000/43,
- zabezpečiť, aby sa na žiadny čin mučenia nevzťahovala žiadna amnestia, imunita, premlčacia alebo prekluzívna lehota,

Skupiny vyžadujúce zvláštnu ochranu

- stanoviť a vykonať normy a opatrenia vo vzťahu k osobám vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody, ženám, deťom, utečencom, žiadateľom o azyl, vnútorne presídleným osobám, migrantom, osobám diskriminovaným z dôvodu etnického pôvodu, náboženského vyznania alebo iného presvedčenia, sexuálnej orientácie alebo rodovej identity a iným skupinám, ktoré si vyžadujú zvláštnu ochranu proti mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu,

Umožnenie mechanizmov na monitorovanie pozbavenia osobnej slobody v domácom prostredí

- umožniť zástupcom občianskej spoločnosti a iným nezávislým subjektom, ako napríklad národným prevenčným mechanizmom, vnútroštátnym inštitúciám pre ľudské práva a verejným ochrancom práv, ktorí majú právo na dôvernú komunikáciu s akoukoľvek osobou, prístup na miesta, na ktorých sú alebo môžu byť zadržávané osoby pozbavené osobnej slobody,
- zriadiť, určiť alebo udržiavať a zlepšovať nezávislé a účinné mechanizmy, ktoré disponujú relevantnými a širokými poznatkami na účinné a neohlásené monitorovacie návštevy všetkých detenčných miest, okrem iného na účely predchádzania mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu,
- vykonať odporúčania nezávislých mechanizmov monitorujúcich detenčné zariadenia,

Ustanovenie vnútroštátnych postupov vybavovania sťažností a hlásení o mučení a zlom zaobchádzaní

- zaviesť a uplatňovať účinné vnútroštátne postupy pre vybavovanie a vyšetrovanie sťažností a hlásení o mučení a inom zlom zaobchádzaní, podľa možností v súlade s Istanbulským protokolom, vrátane prípadov, keď sa možno opodstatnene domnievať, že k takým skutkom došlo, aj keď žiadna obeť skutok formálne neohlásila, a zabezpečiť, aby tieto postupy v prípade potreby brali dostatočný ohľad na pohlavie a detský vek,
- zabezpečiť ochranu údajných obetí mučenia a iného zlého zaobchádzania, svedkov, obhajcov ľudských práv, ktorí prípady mučenia dokumentujú alebo ohlasujú, a osôb, ktoré vedú vyšetrovanie, a ich rodinných príslušníkov pred násilím, hrozbami násilia alebo akoukoľvek inou formou zastrašovania alebo odvety, ku ktorým môže dôjsť na základe ohlásenia alebo vyšetovania,

Zriadenie vnútroštátnych inštitúcií na predchádzanie mučeniu

- zvážiť vytvorenie, sprevádzkovanie a, kde je to vhodné, posilnenie nezávislých vnútroštátnych inštitúcií (napr. verejných ochrancov ľudských práv alebo komisií pre ľudské práva), ktoré by mohli účinne konať s cieľom predchádzať mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu,

Posilnenie systému spravodlivosti

- zabezpečiť rešpektovanie úlohy, ktorú sudcovia, prokurátori a advokáti zohrávajú pri predchádzaní mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu a pri stíhaní páchateľov, aj pokiaľ ide o svojvoľné zadržiavanie, záruky riadneho súdneho procesu a normy pre spravodlivé súdne konanie,
- umožniť sudcom, aby svoje funkcie vykonávali nezávisle, nestranné a profesionálne,
- prijať účinné opatrenia na boj proti korupcii v justičnej správe, zaviesť riadne programy právnej pomoci a zodpovedajúcim spôsobom vybrať, odborne vzdelávať a odmeňovať dostatočný počet sudcov a prokurátorov,
- prijať účinné opatrenia na predchádzanie akémukoľvek protiprávnemu zasahovaniu, ako napríklad vyhrážaniu, obťažovaniu, zastrášaniam a útokom na sudcov, prokurátorov a advokátov, a boj proti nemu, a zabezpečiť urýchlené, efektívne, nezávislé a nestranné vyšetrovanie takéhoto zasahovania s cieľom trestne stíhať páchateľov,

Zabezpečenie účinnej odbornej prípravy

- zabezpečiť odbornú prípravu príslušníkov orgánov presadzovania práva, vojenského personálu a všetkých osôb, ktoré pracujú s osobami pozbavenými osobnej slobody, ako aj zdravotníckeho personálu (civilného a vojenského), aby dodržiavali príslušné medzinárodné normy na predchádzanie mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu,
- zabezpečiť odbornú prípravu príslušníkov národných prevenčných mechanizmov a iných mechanizmov monitorujúcich detenčné zariadenia,
- zabezpečiť odbornú prípravu sudcov, prokurátorov a advokátov s ohľadom na príslušné medzinárodné, regionálne a vnútroštátne normy,
- zabezpečiť, aby transfery vybavenia a odborná príprava armády, bezpečnostných zložiek alebo polície neľahčovali mučenie a iné zlé zaobchádzanie,
- zabezpečiť, aby súčasťou programov odbornej prípravy príslušníkov orgánov presadzovania práva bolo vzdelávanie o prevencii, vyšetrovaní a stíhaní násillia voči ženám, o právach dieťaťa a diskriminácii z akéhokoľvek dôvodu vrátane z dôvodu rasy alebo sexuálnej orientácie,

- zabezpečiť, aby programy odborného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov zahŕňali odbornú prípravu v oblasti včasného rozpoznania obetí mučenia, ich rehabilitácie a používania Istanbulského protokolu na dokumentáciu mučenia,

Podpora práce zdravotníckych pracovníkov

- umožniť zdravotníckym pracovníkom pracovať pri príprave stanoviska o údajných prípadoch mučenia a iného zlého zaobchádzania a pri ošetrovaní osôb pozbavených osobnej slobody nezávisle a dôverne,
- chrániť lekárov, súdnych znalcov a iných zdravotníckych pracovníkov, ktorí oznámia prípady mučenia a iného zlého zaobchádzania,
- zaistiť, aby sa zdravotnícky personál za žiadnych okolností nezúčastňoval na krutom výsluchu alebo inom zlom zaobchádzaní s osobami na účely sledovania alebo predĺženia bolesti a utrpenia, podporovať a odporúčať systémové uplatňovanie Istanbulského protokolu na dokumentáciu prípadov mučenia,

Zabránenie všetkým formám zastrašovania alebo odvety

- zabezpečiť, aby žiaden orgán ani úradník nenariadil, neuplatnil, nepovolil ani netoleroval žiadnu sankciu alebo inú ujmu voči osobe alebo organizácii za to, že kontaktovala vnútroštátnu alebo medzinárodnú organizáciu, ktoré monitoruje mučenie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie, alebo subjekt činný v oblasti ich prevencie a boja proti nim,

Vykonávanie pitiev

- zabezpečiť vykonávanie súdnolekárskych pitiev nezávislými súdnymi lekármi s odbornou prípravou v súlade s medzinárodne uznávanými normami,
- zabezpečiť riadne súdnolekárske vyšetrenia každého prípadu vážnej ujmy na zdraví u zadržovaných osôb,

Ďalšie iniciatívy

EÚ bude:

- naďalej nastoľovať otázku mučenia a zlého zaobchádzania a ich odstránenia na viacstranných fórach, akými sú OSN, Rada Európy a OBSE, EÚ bude pokračovať v aktívnej podpore príslušných rezolúcií v orgánoch OSN vrátane Valného zhromaždenia a Rady pre ľudské práva,
- pomáhať krajinám pri vykonávaní odporúčaní na základe všeobecného pravidelného preskúmania, ktoré sú v súlade s medzinárodným a regionálnym právom v oblasti ľudských práv a týkajú sa prevencie mučenia a iného zlého zaobchádzania a boja proti nim,
- podporovať príslušné medzinárodné a regionálne mechanizmy (napr. Výbor proti mučeniu, Podvýbor na zabránenie mučeniu, Európsky výbor na zabránenie mučeniu, príslušné osobitné postupy OSN) a zdôrazňovať potrebu spolupráce štátov s danými mechanizmami vrátane riadneho nadviazania na ich odporúčania,
- odrádzať od výhrad k nástrojom určeným na boj proti mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu a v prípade neúspechu namietat' v prípade výhrad vznesených tretími krajinami, ktoré sú v rozpore s cieľom a účelom medzinárodných nástrojov v oblasti ľudských práv,
- ponúkať spoločnú alebo dvojstrannú spoluprácu v oblasti predchádzania mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu a zavádzania rehabilitačných služieb,
- podporovať vzdelávanie verejnosti a kampane zamerané na zvyšovanie povedomia o mučení a inom zlom zaobchádzaní,
- podporovať úsilie príslušných vnútroštátnych a medzinárodných mimovládnych organizácií zamerané na boj proti mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu a udržiavať s nimi trvalý dialóg,

- pokračovať vo financovaní projektov zameraných na skvalitnenie odbornej prípravy personálu v miestach zadržiavania a zlepšenie podmienok v takýchto miestach a naďalej významne podporovať rehabilitačné centrá pre obeť mučenia na celom svete,
- maximalizovať svoj vplyv tým, že právo a prax členských štátov vo všetkých aspektoch spĺňajú medzinárodné normy proti mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu alebo sú prísnejšie.

EÚ sa môže pri kontaktoch s tretími krajinami o otázkach mučenia a zlého zaobchádzania okrem nástrojov uvedených v úvodnej časti usmernení odvolávať aj na tieto nástroje, normy a zásady:

- Všeobecná deklarácia ľudských práv
- Medzinárodný pakt OSN o občianskych a politických právach (ICCPR) a dva opčné protokoly k nemu
- Dohovor OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (Dohovor proti mučeniu) a opčný protokol k nemu
- Dohovor OSN o právach dieťaťa (CRC) a jeho dva opčné protokoly
- Medzinárodný dohovor OSN o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (CERD)
- Medzinárodný dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) a jeho opčný protokol
- Medzinárodný dohovor OSN o ochrane všetkých osôb pred núteným zmiznutím (CPED)
- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a jeho opčný protokol
- Dohovor Rady Európy o ochrane ľudských práv a základných slobôd, protokoly č. 6 a 13 k nemu a príslušná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva
- Charta základných práv Európskej únie
- Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu
- Dohovor Rady Európy na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT), ako aj odporúčania Európskeho výboru pre zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania
- Štatút Medzinárodného trestného súdu
- Štyri Ženevské dohovory z 12. augusta 1949 a protokoly k nim, ako aj obyčajové pravidlá medzinárodného humanitárneho práva

- Deklarácia OSN na ochranu všetkých osôb proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu
- Deklarácia OSN o odstránení násilia páchaného na ženách
- Dohovor OSN o právnom postavení utečencov a Protokol týkajúci sa právneho postavenia utečencov
- Deklarácia OSN o ochrane všetkých osôb pred núteným zmiznutím
- Zásady OSN o účinnom predchádzaní a vyšetrovaní mimosúdnych, svojvoľných a sumárnych popráv
- Štandardné minimálne pravidlá OSN pre zaobchádzanie s väzňami
- Základné zásady OSN pre zaobchádzanie s väzňami
- Súbor zásad OSN na ochranu všetkých osôb vystavených akejkoľvek forme zaistenia alebo uväznenia
- Pravidlá OSN na ochranu mladistvých pozbavených osobnej slobody
- Pravidlá OSN pre zaobchádzanie s väzenkyňami a opatrenia voči páchatelkám, ktoré nezahŕňajú pozbavenie osobnej slobody
- Deklarácia OSN o základných zásadách spravodlivosti pre obete trestných činov a zneužívania právomoci
- Základné zásady OSN o sudcovskej nezávislosti
- Základné zásady OSN o úlohe advokátov
- Usmernenie OSN o úlohe prokurátorov
- Štandardné minimálne pravidlá OSN pre opatrenia, ktoré nezahŕňajú pozbavenie osobnej slobody
- Kódex správania OSN pre príslušníkov orgánov presadzovania práva
- Základné zásady OSN pre použitie sily a strelných zbraní zo strany príslušníkov orgánov presadzovania práva
- Zásady lekárskej etiky OSN relevantné pre úlohu zdravotníckeho personálu, najmä lekárov, pri ochrane väzňov a zadržaných proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu
- Základné zásady a usmernenia OSN pre právo na nápravu a náhradu škody
- Zásady účinného vyšetrovania a dokumentácie mučenia alebo iného krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (Istanbulský protokol) pripojené k rezolúcii Komisie OSN pre ľudské práva 2000/43

- Záruky ochrany práv osôb odsúdených na trest smrti (rezolúcia Hospodárskej a sociálnej rady OSN 1984/50)
- Viedenská deklarácia a Akčný program
- Všeobecné pripomienky Výboru OSN proti mučeniu, najmä č. 1 k článku 3 a č. 2 k článku 2
- Všeobecné pripomienky Výboru OSN pre ľudské práva, najmä č. 20 k článku 7, č. 21 k článku 10, č. 29 k článku 4 a č. 31 k všeobecnej právnej povinnosti uloženej zmluvným štátom na základe Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach
- Všeobecné odporúčanie č. 12, 14 a 19 Výboru pre odstránenie diskriminácie žien
- Africká charta ľudských práv a práv národov a protokol k nej (Maputský protokol)
- Africká charta o právach a ochrane dieťaťa
- Usmernenia a opatrenia pre zákaz a prevenciu mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania v Afrike (usmernenia z Robben Island)
- Americký dohovor o ľudských právach
- Medziamerický dohovor o prevencii a trestaní mučenia
- Medziamerický dohovor o nútenom zmiznutí osôb
- Medziamerický dohovor o predchádzaní, trestaní a odstránení násilia na ženách
- Zásady a najlepšie postupy na ochranu osôb pozbavených osobnej slobody v Amerikách
- Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, CETS č. 197
- Nariadenie EÚ č. 1236/2005 z 27. júna 2005 o obchodovaní s tovarom, ktorý možno použiť na mučenie
- Kódex správania EÚ v oblasti vývozu zbraní
